

Teaching Guide

Identifying Data					2015/16
Subject (*)	Rehabilitación do Espazo Sagrado		Code	630467123	
Study programme	Mestrado Universitario en Rehabilitación Arquitectónica				
Descriptors					
Cycle	Period	Year	Type	Credits	
Official Master's Degree	1st four-month period	First	Optativa	3	
Language	Spanish				
Teaching method	Face-to-face				
Prerequisites					
Department	Construcións Arquitectónicas				
Coordinador	Fernandez Cobian, Esteban	E-mail	esteban.fcobian@udc.es		
Lecturers	Fernandez Cobian, Esteban	E-mail	esteban.fcobian@udc.es		
Web	https://moodle.udc.es/course/view.php?id=28150&lang=es				
General description	<p>Este curso pretende introducir ó alumno na problemática do espazo sagrado.</p> <p>A nosa cultura occidental fonde as súas raíces no cristianismo. En España, o 80% do patrimonio histórico é de titularidade eclesiástica, e as probabilidades de intervir neste tipo de edificios son altas.</p> <p>Por eso, é importante distinguir con precisión os conceptos fundamentais destes programas, así como os distintos enfoques dende os que se pode intervir: o teolóxico-conceptual, o litúrxico-funcional, o pedagóxico-pastoral, o xurídico-legal e, por suposto, o estrictamente arquitectónico.</p> <p>Neste curso estúdase a terminoloxía específica dos espazos de culto cristiáns. Se facilita a bibliografía esencial que existe sobre o tema. E se explica a obra e o pensamento dos principais arquitectos que traballaron o programa sacro durante o século XX, tanto mediante recorridos históricos xerais como con casos concretos.</p>				

Study programme competences / results

Code	Study programme competences / results
A1	Capacidade para a intervención no Patrimonio edificado: aptitude ou capacidade para intervir no patrimonio edificado, en edificios con valor histórico, coordinar estudos históricos sobre eles, elaborar os seus planes directores de conservación e redactar e executar proxectos de restauración e rehabilitación.
A2	Protección do Patrimonio edificado: aptitude ou capacidade para realizar tarefas de catalogación monumental, definir medidas de protección de edificios e conxuntos históricos e redactar planes de delimitación e conservación deles.
A3	Conservación da obra pesada: aptitude ou capacidade para analizar, controlar a calidade, definir condicións de mantemento e reparar as estruturas de edificación, e as cimentacións.
A4	Aptitude ou capacidade para analizar, controlar a calidade, definir as condicións de mantemento das instalacións da edificación.
A5	Conservación de obra grosa e acabada: aptitude ou capacidade para analizar, controlar a calidade e definir as condicións, mantemento e medidas de intervención nos sistemas de divisións interiores, carpintería e demais obra acabada de interior, así como nos cerramentos, cubertas, etc.
A6	Crítica arquitectónica: aptitude ou capacidade para analizar o patrimonio edificado e para explicar os precedentes formais.
B1	Posuír e comprender coñecementos que aporten unha base ou oportunidade de seren orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación
B2	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en contornas novas ou pouco coñecidas dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo.
B3	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partires dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vencelladas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos.
B6	Capacidade de organización e planificación
B8	Capacidade de xestión de información
C2	Traballo en colaboración con responsabilidades compartidas
C3	Habilidade gráfica xeral

C4	Imaxinación e creatividade
C5	Visión espacial
C6	Comprensión numérica
C7	Intuición mecánica
C8	Sensibilidade estética
C9	Habilidade manual
C10	Cultura histórica

Learning outcomes			
Learning outcomes	Study programme competences / results		
Primera	AJ1	BJ1	CC1
	AJ2	BJ2	CC2
	AJ3	BJ3	CC3
	AJ4	BJ6	CC4
	AJ5	BJ8	CC5
	AJ6		CC6
			CC7
			CC8
			CC9

Contents	
Topic	Sub-topic
1. A rehabilitación, o espazo e o sagrado	--
2. Conceptos básicos en arquitectura relixiosa	--
3. A arquitectura relixiosa: os tipos	--
4. A arquitectura relixiosa do século XX en España	--
5. Variables ambientais na rehabilitación do espazo sagrado	--
6. Intervencións contemporáneas en espazos de culto	--
7. Caso de estudio 1. Algrexa parroquial da Santa Cruz, Santa Cruz de Oleiros (A Coruña). Miguel Fisac, 1967/69	--
8. Caso de estudio 2. Variable segundo os anos	--

Planning				
Methodologies / tests	Competencies / Results	Teaching hours (in-person & virtual)	Student's personal work hours	Total hours
Workbook	A1 A4 B1 C2 C10	0	15	15
Supervised projects	A3 A6 B2 B6 B8 C3 C4 C5 C6 C7 C8 C9	0	28	28
Oral presentation	B3	3	0	3
Guest lecture / keynote speech	A2 A5	27	0	27
Personalized attention		2	0	2

(*)The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies	
Methodologies	Description
Workbook	Lectura crítica dun libro ou conxunto de artigos relativos ós contidos da materia. Debate posterior co profesor.

Supervised projects	Elaboración dun informe relativo á adaptación dunha igrexa ás directrices litúrxicas posteriores ó Concilio Vaticano II. Documentaranse planimétrica e fotograficamente a situación anterior, as obras realizadas, os criterios conceptuais, arquitectónicos e litúrxicos utilizados, e a situación actual. Incluirase, así mesmo, a transcripción dunha conversación sobre o tema co sacerdote ou co arquitecto responsable das obras. O traballo presentárase en formato pdf. Ademais, achegarase todo o material utilizado en soporte dixital (rtf, jpg, pdf, etc.). Antes de entregalo traballo compre corrixilo o menos unha vez.
Oral presentation	Exposición pública do Traballo tutelado.
Guest lecture / keynote speech	Exposición de temas relativos á rehabilitación do espazo sagrado no marco da arquitectura contemporánea.

Personalized attention

Methodologies	Description
Supervised projects Workbook	Asesoramento persoal do alumno, de modo presencial ou a través do correo electrónico.

Assessment

Methodologies	Competencies / Results	Description	Qualification
Supervised projects	A3 A6 B2 B6 B8 C3 C4 C5 C6 C7 C8 C9	Valorarase a capacidade investigadora do alumno, así como a súa exposición pública dos resultados da súa investigación.	75
Guest lecture / keynote speech	A2 A5	Para superar a materia será necesario asistir, polo menos, ao 80% das Sesións maxistras.	5
Workbook	A1 A4 B1 C2 C10	Valorarase a comprensión do texto lido, así como a súa correcta exposición.	20
Others			

Assessment comments

A docencia e a avaliación desta asignatura adaptárase ás especiais condicións pedagóxicas dos alumnos incluídos en programas de mobilidade.

Sources of information

Basic	<ul style="list-style-type: none"> - José Manuel de Aguilar (1967). Casa de oración. Madrid: Movimiento Arte Sacro - Pedro Farnés Scherer (1989). Construir y adaptar las iglesias. Orientaciones doctrinales y sugerencias prácticas sobre el espacio celebrativo, según el espíritu del Concilio Vaticano II. Barcelona: Regina - Jean Hani (2008). El simbolismo del templo cristiano. Palma de Mallorca: Olañeta - Esteban Fernández-Cobián (2005). El espacio sagrado en la arquitectura española contemporánea. Santiago de Compostela: Colegio Oficial de Arquitectos de Galicia - Esteban Fernández-Cobián (coord.) (2009). Arquitecturas de lo sagrado. Memoria y proyecto. A Coruña: Netbiblo <p>Para superar o apartado Lecturas, o alumno poderá ler calquera dos libros indicados nesta lista, ou ben o seguinte Dossier Bibliográfico completo, que se entregará na aula o primeiro día do curso:- Esteban Fernández-Cobián, «Redescubriendo el templo», Arquitectos, 163 (2002): 46-55 (resumen de El espacio sagrado en la arquitectura española contemporánea).- José Luis Fernández del Amo Moreno, «Arquitectura de la liturgia», Alférez, 16 (1948): 4-5.- Juan Miguel Otxotorena Elicegui, «Hormigones y candelabros. Sobre la respuesta de la arquitectura moderna al tema del espacio sacro», en: IDEM (dir.), Capilla Universitaria: concurso de ideas (Pamplona: Universidad de Navarra, 1995): 3-4.- Secretariado Nacional de Liturgia, Directorio litúrgico-pastoral sobre ambientación y arte en el lugar de la celebración. Madrid: PPC, 1987.</p>
Complementary	<ul style="list-style-type: none"> - (1954). Datos esenciales para el proyecto de iglesias. Revista Nacional de Arquitectura, 151/152 (p. 73-82) - Ernst Neufert (2007). Arte de proyectar en arquitectura. Barcelona: Gustavo Gili (p. 521-527)

Recommendations

Subjects that it is recommended to have taken before
Historia do Patrimonio Rehabilitado /630467102
Subjects that are recommended to be taken simultaneously
Análise e Teoría da Intervención no Patrimonio/630426101 Accións e Estratexias sobre a Arquitectura Moderna/630426103
Subjects that continue the syllabus
Other comments
--

(*)The teaching guide is the document in which the URV publishes the information about all its courses. It is a public document and cannot be modified. Only in exceptional cases can it be revised by the competent agent or duly revised so that it is in line with current legislation.